

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

stat opificem genuisse. Si enim causa ei⁹ pater est, secundum quod pater est, multo amplius eorum causa est, quæ per filium facta sunt. Hæc de opere primæ diei dicta sunt.

DE OPERE SECUNDÆ DIEI, QVA
factum est firmamentum.

DISTINCT. XIV. A

Dixit quoque Deus: fiat firmamentum in medio aquarum: & dividat aquas ab aquis. Diuisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant super firmamentum. Sciendum est quod illius cæli describitur hic creatio sicut ait Beda super Gen. in quo fixa sunt sydera: cui suppositæ sunt aque in aere & in terrâ, & superpositæ aliæ de quibus dicitur: Qui tegis aquis superiora eius, in medio ergo firmamentum est, scilicet sydereum cælum quod de aquis factum esse credi potest. Crystallinus enim lapis cui magna est firmitas & perspicuitas, de aquis fact⁹ est, Si quæ verò mouet, quomodo aquæ naturæ fluidæ & in ima labiles, super cælum possint consistere: de Deo scriptum esse meminerit, Qui ligat aquas in nubibus suis. Qui enim infra cælum ligat aquas ad tēpus vaporibus nubium retentâs, potest etiam super cæli spheram nō vaporali tenuitate, sed glaciali soliditate aquas suspendere ne labantur. Quales autē & ad quid conditæ sint, ipse nouit qui condidit. Ecce ostensum est his verbis, quod cælum factum sit, scilicet illud in quo sunt fixa sydera, id est, quod excedit aerem, & de qua materia, scilicet de aquis, & quales sint aquæ, quæ super illud cælum sunt, scilicet, vt glacies è soliditate.

Alii putant cælum illud esse igneæ naturæ, quibus consentit Augustinus.

B Quidam vero cælum, quod excedit aeris spatia, igneæ naturæ dicunt, assidentes super aerem purū ignem

*Beda & gl.
ordinaria
ad id Gen.
I. Fiat firmamentum*

*Aug. super
Gen. ad li-
teram ls. 2.
ad medium
ca. 3.
Ibid. cap. 4.*

ignem esse, qui dicitur esse cælum: de quo igne sy-
dera & luminaria facta esse coniectant: quibus Au-
gustinus consentire videtur. Vtrum vero nomine
firmamenti cælum, quod excedit aerem, an ipse
aer hic intelligatur, idem Aug. quærit. nec soluit.
Magis tamen approbare videtur, cælum illud hic
accipi, quod spatia aeris excedit. Aquas autē quæ
super illud cælum sūt, dicit vaporaliter trahi, & le-
uissimis suspendi guttis. Sicut aer iste nubilosus
exhalatione terræ aquas vaporaliter trahit, & po-
subtiles minutias suspendit, & post corpulentius
conglobatas, pluuias refundit. Si ergo potest
aqua, sicut videmus, ad tantas minutias p̄uenire,
ut feratur vaporaliter super aerem aquis natu-
raliter leuiorem: cur nō credamus etiam super il-
lud leuius cælum minoribus guttis & leuiori-
bus emanare vaporibus: sed quoquo modo ibi
sint, ibi esse non dubitamus.

*Aug. lib. 2.
de Gen. ad
literā c. 9
non longe à
princip. Et
gl. ordina-
ria ad hoc.
Et factum
est vespere
Et men. di-
es 1. Gen. 1.*

Quæ sit figura firmamenti.

Quæri etiam solet, cuius figuræ sit cælum? Sed
spiritus sanctus, quanuis auctores nostri sciuerint:
per eos dicere noluit, nisi quod pro fit saluti. Quæ-
ritur etiam, si stet, an moueatur cælum? Si moue-
tur inquit, quomodo est firmamentum? Si stat,
quomodo in ea fixa sydera circueunt? Sed firma-
mentum dici potest, nō propter stationē, sed propter
firmitatē vel terminū aquarū intrāgressibile. Si
autē stat, nihil impedit moueri & circuire sydera.

*Quare tacuit scriptura de opere secundæ diei,
quod in aliis dixit?*

Post hoc quæri solet, quare hic non est dictum,
sicut in aliorum dierum operibus: Vidit Deus quod
esset bonum? Sacramentum aliquod hic comen-
datur. Ideo enim fortassis non est dictum, quod
tamen sicut in aliis factum est: quia binarius prin-
cipium alicuius est, & signum diuisionis.

De

De opere tertiæ diei, quando aquæ congregatæ
sunt in vnum locum.

E Hieron. in
quæst. super
Gen. & re-
fert gl. ordi-
naria de o-
pere 2. diei.

Sequitur, Dixit Deus: Congregentur aquæ in lo-
cum vnum, & appareat arida; Tertiæ diei op^o est
congregatio aquarum in vnum locum. Congre-
gatæ sunt n. omnes aquæ cælo inferiores in vnam
matricē: vt lux q̄ præterito biduo aquas clara lu-
ce lustrauerat, in puro aere clarior fulgeat, & ap-
pareat terra q̄ cooperta latebat, & q̄ aquis limosa
erat fieret arida & germinib⁹ apta. Eodē n. die p-
tulit terra herbã virentē, lignumq̄ faciens fructū,
Si autem quærat, vbi congregatæ sunt aquæ, q̄
totum texerant spacium vsque ad cælū? Potuit fi-
eri vt terra subsidens cōcauas partes præberet. v-
bi fluctuantes aquas reciperet. Potest etiã credi pri-
marias aquas rariore fuisse, sic vt nebula tegetet
terras, sed congregatione esse spissatas: & ideo fa-
cile in vnum posse redigi locū. Cumq̄ multa cō-
stitet esse maria & flumina, in vnū tamen locum di-
cit aquas congregatas propter continuationē vel
congregationē omnium aquarum, quæ in terris
sunt: quia cuncta flumina & maria magno mari
iunguntur. Ideoq̄ cum dixerit aquas cōgregatas
in vnum locum, deinde dicit pluraliter, cōgrega-
tiones aquarum: propter multifidos sinus earum,
quibus omnibus ex magno mari principium est.

Glossa ordi-
naria ad il-
lud Gen. 1.
Congregē-
tur aqua.

Gl. ordina-
ria ad illud
Et vocauit
Deus ari-
dam terram.
Genes. 1.

De operæ quartæ diei, quando facta sunt lū-
minaria

F

Sequitur, Dixit Deus: Fiant luminaria in firma-
mento cæli, & diuidant diem ac noctem: In præ-
cedenti triduo disposita est vniuersitatis huius
mundi machina, & partibus suis distributa. For-
mata n. luce prima die q̄ vniuersa illustraret, duo
sequentes dies attributi sunt supremæ & infimæ
parti mundi, firmamento scil. aëri, terræ, & aquæ:
Nam secunda die firmamentū desuper expāsum
est. Tertia verò aquarū molib⁹ intra receptacula
Z sua

Z

sua

sua collectis, terra est reuelata atq; aer serenatus. Quatuor e gomundi elementa illis diebus suis locis distincta sunt & ordinata. Trib⁹ autē sequēribus diebus ornata sunt illa quatuor elementa. Quarta n. die ornatum est firmamentum sole & luna & stellis. Quinta, aer involatilibus, & aquę in piscibus ornamenta acceperunt. Sexta accepit terra iumenta & reptilia & bestias: postq; omnia factus est homo de terra, & in terra: nō tamē ad terram nec ppter terrā, sed ad cælum ppter cælum.

Ante omnia de ornatu cæli agitur, sicut prius factum est.

*Aug. lib. 2.
de Gen. ad
literam ca.
13. in fine.*

*Ibid. paulo
inferius.*

*De eodem
Aug. lib. 1.
de Gen. 1.
contra Ma-
nichaos. ca.
14. in tom. 1.*

Quia ergo cælum cæteris elementis speciē præstat, priusq; aliis factum est, ideo ante alia ornatur in quarto die, q̄ sunt sidera: q̄ ideo facta sunt, vt per ea illustretur inferior pars, ne esset habitantibus tenebrosa, infirmitatiq; hominum, p̄uisum est, vt circumēunte sole potirentur homines diei noctisq; vicissitudine, propter dormiendi vigilandiq; necessitatē: & ideo etiam ne nox indecora remaneret, sed luna ac sideribus consolarentur homines, quibus in nocte operandi necessitas incuberet: & quia quædam animalia sunt, quæ lucem ferre nō possunt. Quod autem subditur. Et sunt in signa, & tempora, & dies, & annos: quo modo accipiendum sit, quæri solet. Ita n. dictum videtur, quasi quarto die cœpissent tempora, cum pri⁹ triduum sine tempore non fuerit. Ideoq; tempora, q̄ sunt per sidera, non spatia morarum, sed vicissitudinem aeræ qualitatis debemus accipere: quæ talia motib⁹ siderum fiunt, sicut dies & anni quos vsitatē nouimus. Sunt n. in signa serenitatis & tempestatis: & in tempora quæ per ea distinguim⁹ quatuor tēpora anni, scilicet, Ver, Æstatem, Autumnum, Hyemē. Vel sunt in signa & tempora, id est, distinctionem horarum: quia priusquam fierent, ordo temporum nullis notabatur indiciis: vel

meri-

meridiana hora, vel quælibet hora. Hæc quarta die facta sunt.

DE OPERE QVINTÆ DIEI, QVAN-
do creauit Deus ex aquis volatilia &
natatilia.

DISTINCT. XV.

A

DIXIT Etiam Deus, Producant aque reptile a-
nimæ viuentis, & volatile super terram, &c.
Opus quintæ diei est formatio piscium & auium,
quibus duo elementa ornantur: & de eadem ma-
teria, id est, de aquis, pisces & aues creauit: vola-
tilia leuās in aera, & natatilia remittens gurgiti.

*De produ-
ctione rerum
mixta: um
sententia-
rum fide-
lium.*

*De opere sextæ diei quando creata sunt animalia
& reptilia terra.*

B

Sequitur, Dixit Deus, Producat terra animam
viuentem, iumenta & reptilia, & bestias terræ se-
cundum species suas, &c. Sextæ diei opus describi-
tur, cum terra suis animalibus ornari dicitur.

*Vtrum post peccatum venenosa animalia noxia facta fue-
rint, an propter peccatum nocere cœperint,
prius facta innoxia.*

C

QVæri solet de venenosis & perniciosis animã-
tibus, vtrum post peccatum hominis ad vindictã
creata sint, an prius creata innoxia peccatoribus
nocere cœperint? Sane dici potest, quod creata ni-
hil homini nocuissent si non peccasset: puniendõ-
rum namq; vitiorum & terrendorum, vel probã-
de vel perficiendæ virtutis causa nocere cœperunt.
Fuerunt ergo creata innoxia, sed propter pecca-
tum facta sunt noxia.

*Aug. lib. de
Gen ad li-
teram 3. ca.
15. in princ.*

Vtrum minuta animalia tunc creata fuerint.

D

DE quibusdam etiam minutis animantibus q̄
stio est, Vtrum in primis cõditionib⁹ creata sint,
an ex reb⁹ corruptis postea orta sint? Pleraq; n. de
humidorũ corporum vitiis, vel exhalationib. ter-
re, siue cadauerib⁹ gignuntur: quædam etiam de

*Aug. li. 3. de
Gen. ad li-
teram in
princ. 6*

Z 2 corru-